

Ardealul Juridic

Revistă de Drept și de Unificare Legislativă,
Doctrină, Jurisprudență, Legislație comparate

Revista apare regulat la 1. și 15. a fiecărei luni afară de lunile de vacanțe iulie și August (iar în cursul anului excepțional ca număr dublu) când apare odată pe lună

Abonamentul pentru	Instituții și Autorități	400 Lei pe 1 an
	Advocați	300 Lei pe 1 an
	Magistrați	200 Lei pe 1 an
	Un număr simplu	15 Lei
	Un număr dublu	25 Lei
	Un număr vechi	20 Lei

Redacția: Strada Băii No. 13. Administrația: Strada Regina Maria No. 34 (Radio Reclam România S. A.) unde se primesc abonamente și ori ce cereri de adf. Telefon 630.

Sumarul:

1. Din greutățile aplicării legilor în Ardeal de V. M. Dimitriu
2. Beția și art. 76 c. p. Jurisprudența Casăției cu adnotare . . . . . de Mănescu
3. Jurisprudența stabilită de înalta Curte de Casație, Complectul pentru Ardeal și Bucovina
4. Cutia cu scrisori. Informațiuni
5. Supliment: Comentariul Codului civil Austriac . . . . . de Șt. Laday

Din greutățile aplicării legilor în Ardeal

(In loc de revistă de an)

Am realizat progrese mari pe tărâmul unificării legislative. Se poate chiar afirma că suntem dintre cele mai avansate popoare din acest punct de vedere, comparându-ne cu țările care ca și noi și-au văzut înmănușiat după veacuri frânturile neamului trăite sub sceptruri streine ca: Jugo-Slavia, Cehoslovacia, Polonia, etc.

Pe lângă Constituție avem unificate până acum legile: vamală, telegrafo-postale, căilor ferate, silvice, financiare, sistemul metric, controlul străinilor, conflictelor de muncă, învățământului primar, legile militare, avocaților, jandarmeriei, muncitorești, sanitare, statutul funcționarilor publici, majorarea amenzilor judecătorești, constatarea morții prezumate a dispăruților de război, legea paspoartelor, legea monopolurilor statului, etc.

Multe legi sporadice cu caracter restrictiv civil sau penal ca: legea chirilor, a speculii, legea de reformă agrară după ținuturi, iar în așteptare și aproape gata: legea organizării judecătorești, a consiliului legislativ, codul muncii, legea administrativă, etc.

Avem un anteproiect al codului penal partea generală foarte bine alcătuit, despre a cărui trecere prin corpurile legiuitoare nu se mai vorbește, după cum nu se aude nimic de codurile de procedură civilă și penală și aproape nimic despre codul civil. Codul comercial cel mai ușor de unificat e departe de a

deveni o realitate și asta în dauna progresului economiei generale a țării.

Și cu toate acestea Ardealul a rămas din punctul de vedere al legilor ce-l guvernează tot „o regiune aparte de drept”. Și acum ca și cu 5 ani în urmă la Predeal furtul se califică delict, iar la Brașov crimă, ordinea succesorală sau modul de introducere al acțiunilor înaintea instanțelor judecătorești făcându-se în mod diferit. Și acum executarea sentințelor civile rămase definitive în Ardeal, se execută în vechiul regat după normele dreptului internațional... etc. Desigur că incelneala ce se observă în alcătuirea legiurii unificate civile este explicabilă și poate chiar necesară. Pentru o astfel de unificare trebuiesc decenii, timp necesar studiului și străngerii materialului de documentare. E vorba de reglementarea raporturilor de drept privat, uzuri și reguli trecute în patrimoniul și obișnuința maselor poporului cu rădăcini atât de dânci, că nu se pot ignora fără pericolul revoluției. Ungaria de pildă nici în jumătate de veac n'a reușit să-și aibă un cod civil unitar. Ne putem deci aștepta ca generația noastră să practicăm acelaș cod civil și uzual în Ardeal încă foarte multă vreme, iar măsurile pentru ca acest cod civil să fie foarte bine cunoscut atât ca traducere exactă oficială cât și redarea pe românește a tuturor jurisprudențelor și părții doctrinare nu s'au luat încă de nimeni. Va trebui să ne așteptăm ca până la unificarea legiurii civile, aplicarea celei actuale în vigoare în Ardeal să dea naștere, la o foarte bogată jurisprudență isvorâtă din modul mai incisiv și mai profund cercetător a judecătorilor veniți aci din vechiul regat. Dornici de lucru și trebuind să fie documentași, elanul lor se vede oprit din lipsa ori cărui material doctrinar și jurisprudențial, căci cel deja existent le este inaccesibil — fiind scris în limba maghiară și germană. Cu simpla traducere neexactă pe a locuirea a Codului Civil Austriac, nu se pot rezolva în concret atâtea diferite spețe în procesele civile, care și așteaptă deslegarea dela Tribunale și Curți

de Apel.

Să se țină apoi socoteală că din cei peste 600 magistrați din Ardeal, trei sferturi sunt veniți din vechiul regat, crescuți și educați în principiile codului civil-napoleonian pentru aplicarea cărui dincolo, au la îndemână pe lângă comentariile românești și întreaga literatură juridică franceză, pe care o utilizează la timp și trebuință. Iată câteva motive foarte serioase pentru care oficialitatea în primul rând va trebui neapărat și cât de urgent să procedeze la numirea de comisiuni de specialiști, cari să traducă codul civil cu toate ordonanțele întregitoare, comentariile cele mai bune și materialul jurisprudențial esențial și astfel să pună la dispoziția judecătorilor veniți aci din vechiul regat mijloacele și posibilitatea de a-și face serviciul. Să fie posibil cu alte cuvinte ca să se alcătuiască complete civile și cu magistrați veniți numai din vechiul regat, cea ce până în prezent se întâmplă cam rar.

Altfel cum se va aplica dispoziția judecătorului unic din legea unificată de organizare a magistraturii ce se așteaptă?

Dar să ne oprim o clipă și asupra legiurilor unificate ce se aplica în Ardeal. Aproape toate sunt emanațiuni ale dreptului public cu caracter administrativ general al țării și toate se execută sub sancțiuni penale proprii sau întregite și în legătură cu dispozițiunile codului și procedurii penale.

Unele dintre ele sânt alcătuite din nou, cum ar fi de pildă cele cu caracter excepțional: *legea speculii*. Altele sunt cele ale vechiului regat extinse în tot copriusul țării ca: *legea vamală*, *sistemul metric*, *controlul străinilor*, pentru a nu aminti decât câteva și lăsând la o parte pe cele cu caracter restrictiv civil, cum ar fi *legea chirlei*, a cărei aplicare se face atât de anevoe. Toate aceste legi în Ardeal se aplică cu foarte mari greutăți din pricina modului defectuos al alcătuirii lor. Greșeala provine de acolo că fie la alcătuirea din nou, fie la extinderea în Ardeal a acestor legi nu s'a ținut seamă că din punctul de vedere al codului și procedurii penale, această parte unită a țării formează o regiune a parte de drept public. Or aceste legi au fost alcătuite în spiritul și regulile dreptului penal român, au fost extinse fără nici o amintire cât de scurtă cu privire la respectul sau nerespectul în aplicarea lor, a regulilor de drept și procedură penală de ori unde ar fi.

Aplicându-se în Ardeal conform principiilor generale de drept, avea a se ține seamă, când venea vorba de sancțiuni, de codul și procedura locală, iar nu de legea penală în spiritul căreia fusese făcute. De aci discuții, moduri diferite de a vedea și mai presus de toate rezolvarea greutăților, de către magistrați, a căror sarcină în loc să fie numai aceea a aplicării unor astfel de legi penale, sunt nevoiți la fiecare pas să vină cu interpretări felurite. Sunt mai

ales greu de aplicat aceste legi de către magistrații de origine din Ardeal, nedepriși cu spiritul în care ele au fost alcătuite, dotați cu mentalitatea lor specific maghiară-germană.

„*Transilvania, Banatul și părțile Ungurene reprezintă spiritul German*” — spune Dl. Dr. Valeriu Roman un învățat avocat din Cluj*) —

care este o antiteză a spiritului juridic francez. Spiritul mai greu, prinde mai anevoe nuanțele mai fine a chestiunii, dar are răbdarea de a pătrunde în amănunte. Cercetările îi sunt mai adânci. Caută să fie lipsit de sentimente și cercetează după criterii obiective care sunt principiile de drept. Odată bine stabilite aceste principii sunt respectate cu sfințenie. Nu spiritul legii este primordial, ci litera, din care motiv expresiunile juridice sunt precise și de mare importanță. Arătându-și efectele la aplicarea în practică a legilor, acest spirit juridic jertfește pentru litera legii multe interese pentru că într'un text s'a găsit un cuvânt, care printr'o interpretare mai largă nu ar avea nici o importanță... etc.

În opoziție, cu acesta este spiritul juridic românesc, în care au fost crescuți și dotați magistrații vechiului regat de aci, pe care acelaș autor îl identifică cu cel francez când îl numește *spirit vior*, *capabil de a sesiza cu o iușeală uluitoare, lipsită în schimb de răbdarea de pătrundere în cele mai mici amănunte. Încălnat spre superficialitate se lasă condus de multe ori de sentimente. Legile sunt de multe ori gesturi decât convingeri. Individualismul foarte dezvoltat se simte în legislație. Spirit cu orizont foarte larg, dar adâncimea gândirii uneori discutabilă... etc.*

Constatările de mai sus le-a făcut mai anii trecuți și un fost ministru de justiție, când ne spunea vorbindu-ne de neomogenitatea încă a magistraturii din Ardeal: „două lumi, două feluri de gândiri în fața aceloraș probleme juridice”: lumea juridică germană și cea franceză, ele trebuie să se unească, să se frământă și să conlucreze, în care scop s'a și recomandat o serie de conferințe la sediul Curților de Apel din Ardeal cu scopul de a se cunoaște reciproc legile din regat și cele din teritoriile alipite. Încă una dintre greutățile unificării și pe care dragostea de țară va ști să o învingă!

S'ar fi înlăturat multe din greutățile semnalate dacă imediat după proclamarea Unirii Ardealului cu țara mamă, s'ar fi introdus imediat, ca în Basarabia, acelaș cod și procedură penală care să guverneze întreg cupriusul țării. S'ar fi auzit poate protestări, s'ar fi modificat cu încetul, unele dispozițiuni, dar am fi avut un fond de drept public unitar, care ar fi ajutat neînchipuit de mult, la aplicarea uniformă

*) Principiile unificării diferitelor legislațiuni din România. Opinia exprimată de baronul avocațial din Cluj, cu ocaziunea discuțiunii asupra proiectului de lege privind la unificarea organizării judecătorești în adunarea generală dela 17 Dec. 1922. Tipogr. Minerva Cluj.

a multor legi ulterioare, care actualmente în cea ce privește dispozițiunile lor penale întâmpină atâtea dificultăți în Ardeal.

Câteva exemple: *Legea pentru reprimarea speculei ilicite* din Iunie 1923 este alcătuită în spiritul procedurii și codului penal din regat. Se aplică și în regiunea de drept particular penal al Ardealului și nu pomeneste nicăieri un cuvânt despre modul de a se lua în seamă la aplicarea sa aici ale acestor legiuiri.

În capitolul II. despre; *Urmărire și judecată* vorbește de pildă în art. 33 de recurs care se face conf. art. 107 din legea judecătorilor de ocoale din vechiul regat, de vacanțiile mici ale tribunalelor etc. dispoziții care în legiuirile respective în vigoare în Ardeal nu există. Citarea se va face conf. art. 68 din legea judecătorilor de ocoale din vechiul regat, care nu se poate aplica aici pe această cale trunchiată. Interdicția drepturilor arătate de art. 22 c. p. român, art. 60 c. p. român, o nouă reglementare a recidivei, art. 43 și 46 c. p. român etc., care nu și pot avea rostul față de Codul penal în vigoare în Ardeal etc.

În art. 40 legea spune: în cazurile neprevăzute prin legea de față se vor aplica dispozițiunile codului penal și ale procedurii penale. De care cod și procedură penală poate fi vorba când legea speculei se aplică în Ardeal?

Ce să facă judecătorii cari aplicând această lege în Ardeal, trebuie în fiecare caz să-i discute și interpretarea; ușoară pentru magistrații crescuți în spiritul în care e alcătuită legea, dar foarte anevoioasă pentru cei trăiți și deprinși să facă aplicarea textelor penale în vigoare aci, când punea în practică ori ce lege cu caracter penal, fie chiar a speculei.

Legea sistemului metric, de măsuri și greutăți, extinsă în Ardeal prevede în partea ei relativă la abaterile pe care forurile judecătorești sunt chemate să le reprime în titlul VI. art. 37, 38, 39, 40, 41 și 44 niște reguli de procedură penală ca: Strângerea probelor, sesizarea instanței, urmărirea infracțiunii etc. iar ca dispoziții de cod penal aplicarea art. 336 c. p. român în anumite cazuri, fără nici o lămurire cu privire la respectarea codului penal și de procedură penală în vigoare în Ardeal, când această lege are a se aplica aci.

Rezultatul a fost că o instanță judecătorească din Ardeal a judecat o contravenție la această lege aplicând regulile procedurii penale din regat și texte din c. p. român. A urmat anularea unei astfel de sentință și stabilirea de forurile superioare judecătorești a unor norme de îndrumare legală; dar ce se întâmplă cu zecile de sentințe neapelate și totuși executorii!

Legea monopolurilor statului, este de asemenea extinsă în aceste părți absolut fără nici o pomenală

de regulile procedurii și dreptului penal în vigoare aci. Rezultă că se aplică de către funcționarii regiei monopolurilor, conform regulilor de procedură conținute în partea relativă la penalități.

Când vin însă sentințele condamnatelor în apel la tribunal sau pentru transformarea amenzilor în închisoare etc. instanțele judecătorești sunt puse în poziție ori de a confirma ilegalități procedurale ori a proceda la anularea unor astfel de sentințe ori procese verbale sesizându-se din oficiu pentru caz de incompatibilitate. Nu poate fi altfel cu legi neconcordante cu literalele procedurii și codului penal în vigoare în partea țării unde se aplică și, cu exemplele am putea încă continua fie numai de am enumera aplicarea în Ardeal a legii chiriei concepută în în spiritul legii procedurii civile române.

Expunerea celor ce preced arată în deajuns greutate în aplicarea legilor țării cu care au de luptat magistrații din Ardeal. Unificată moraliceste această magistratură se sforțează eroic să-și facă patriotic datoria. Luptând la fiecare pas cu greutăți de interpretare, când e nevoie înlocuind lacunele textelor în foarte dese cazuri ei merită cel puțin sprijinul oficialității. Este cum spuneam absolută nevoie de îndrumări de sus, de norme principiar uniform, ce să ferească instanțele din diferitele părți ale Ardealului de a soluționa în mod diametral opus aceleași spețe, prin aplicarea aceluiași texte din aceeași lege. E în joc demnitatea justiției țării noastre! E vorba de multe ori de distrugerea autorității instanțelor care nu din vina lor aplică legi rău alcătuite.

Și cine ar crede! Această magistratură încă neomogenă dar eroică și strâns unită prin muncă la împlinirea datoriei, nesuficient retribuită, lipsită de materialul concret legislativ doctrinar și jurisprudențial și fără orice îndrumare oficială de multe ori mai este și bătăită, criticată adesea tocmai de acei de a căror sprijin se poate lipsi.

A o apăra însă înseamnă a o micșora și Justiția țării n'are această nevoie. V. M. Dimitriu.

JURISPRUDENȚA

Inalta Curte de Casație și Justiție

(Completul pentru Ardeal și Bucovina)

SECȚIUNEA II.

Dos. No. 1776—1923

Deciziunea 1907—1923

Recurs denulitate. Art. 385 pt 1 lit c prv. Dacă beția în certe cazuri poate fi cauză de excludere a impunității infracțiunii. Art. 76. Chestie de oportunitate în fapt și după împrejurări. Admiterea recursului. Motivare. Discuții în adnotare

S'a luat în cercetare cauza: crima de leziune grava contra acuzatului.

Examinand, se constata ca în cauza prezenta tribunalul Sibiu a pronunțat sentința cu Nr. P. 980—1921 ca în urma apelului introdus de acuzator cu Nr. P. 417/17—1923 cum și aceea, ca în contra

acestei sentințe a introdus recurs de nulitate tot acuzatorul;

In lipsa părților și

Văzând, ca termenul a fost alfitat conform legii;

S'a ascultat reportul D-lui consilier Dr. A. Pop; și D-lui Proc. Gen. de secție Dr. S. Popp în concluziuni pentru admiterea recursului;

Curtea, Dellberand

Asupra motivului de recurs:

Violarea Art. 385 p. 1. c. P. p. pentru constatarea beliei ca o cauza aparatoare de pedeapsa;

Având în vedere constatările făcute de către instanțele de fond și certificatele medicilor experți Curtea accepta ca fapt stabilit ca acuzatul. A la 19 spre 20 Noemvrie 1920 intrând în locuința particulară a vatămatului C. A. a rămas acolo mai departe în contra voinței locuitorului vatămat și apoi voind acela sa-l scoata din locuința cu împunsătura cu un briceag intenționat, dera fără intențiune de omor la ranit pe numitul vatămat cauzandui prin această o leziune corporala grava cu o durată de mai mult de 20 zile.

Considerând ca acuzatul înainte de a comite faptele a consumat în societatea mai multor cunosculi o cantitate mai mare de alcool, fără însă că să fie asa de turmentat, încât să devina inconstient, ceace reesa din împrejurările.

Ca esind dela restaurant a stiut să găsească casa lui cunoaștea situața într-o strada laterala, la o distanța apreciabila dela restaurant și unde stia că să află stabilimentul de fete, că după savarsirea faptelor incriminate a putut să se desbrace și să se culce în pat,

Curtea află că starea de ebrietate a acuzatului nu era asa de mare, încât sa nu i-se poata imputa faptele săvârșite că deci instanțele de fond aplicand Art. 76 din Cod. pen. și prin urmare achitând pe acuzat au violat legea;

Considerand deci ca recursul acuzatorului public oste fondat urmează a se stabili vinovatia acuzatului; având însă în vedere circumstanțele atenuante ponderoase și numeroase, mai ales starea de ebrietate, faptul ca nu a fost pedepsit subverzand în favorul acuzatului află că pedeapsa este de a se stabili cu aplicarea Art. 92 C. P.

Pentru aceste motive Curtea, în numele legii

Admite recursul de nulitate introdus de acuzatorul public contra sentinței Curtii de Apel Cluj Nr. P. 414/17—1923; în consecinta casează ambele sentințe date de instanțele de fond pentru motivul de nulitate prevăzut de Art. 385 p. 1 c. Pp. il declara de vinovat pe acuzatul P. G. nascut în K. de 49' ani domiciliat în S. în delictul de leziune corporala grava prevăzută și calificată în Art 301 C. p. și delictul violării domiciliului prevăzut și calificat conform art. 332 Cp. și în baza articolelor 302,

332, 20 și 92 Cp. il condamna ca pedeapsa colectiva la trei luni închisoare corecționala ca pedeapsa principala și 200 Lei amendă că pedeapsa secundara la caz de încasabilitate să computa în două zile închisoare corecțională.

Data și celita în sedința publica la 15 Octovrie 1923.

Adnotare: Starea de beție în care s'ar găsi înfractorul în momentul comiterii infracțiunii este considerata de întreagă jurisprudența ca o cauză ce apără pe înfractor de pedeapsă.

Chestiunea grea însă care se pune instanței care judecă, este de a sti când betia a fost de natură ca să întunece cu totul constiința înfractorului, căci legea, propriu zis la această stare se referă când înțelege să dicteze aparea de punibilitate.

Usurința, cu care unele instanțe, iau de bază betia drept cauză a întunecării constinței este prea notorie și de aceia înalta Curte de Casație s'a vazut nevoită ca prin deciziunea ce prezentăm, să arate criteriul pe care instanțele trebuie sa-l aibă în vedere în atare caz.

Urmărirea deci, pas cu pas, a înfractorului în comiterea faptului și analizarea actelor laterale comiterii infracțiunii din punct de vedere al constiinței este drumul ce poate conduce pe judecător să se convingă dacă și efectuarea infracțiunii a avut loc cu constiența sau inconstientă.

Dar pe lângă acestea, cea ce nu trebuie să piardă din vedere judecătorul, chiar dacă constată starea de inconstiență, este, dacă înfractorul nu a voit cu tot dinadinsul să se pue în această stare de inconstiență.

Și interesul este covarsitor, căci în cazul acesat starea de inconstiență în care s'a pus înfractorul singur, prin beție, nu numai că nu înlătură pedepsirea; dar cel puțin nu poate să-i slujeasca nici ca circumstante atenuante. Ba ceva mai mult este locul de a se considera într'o circumstanta agravantă acela ce esclude cu totul alăturarea circumstantelor atenuante.

Manescu.

JURISPRUDENȚA STABILITĂ DE INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTITIE

Completul pentru Ardeal și Bucovina

Secțiunea I. Ardeal

Proces pentru extradare de contract. Imobil cumpărat de minori prin reprezentatorul lor legal. Deținerea contractului făcut într'un singur exemplar de partea admală. Dreptul reclamanților de a cere extradarea contractului spre a fi supus aprobării sedriei orfa.

nale, cu atât mai mult cu cât intimatul pretinde că contractul s'a desfășurat prin îndeplinirea condițiilor rezolutorii. Legea LIV din 1868; legea LIX din 1881; art. 844 c. civ. austriac. (Deciziunea 1214-922)

Cauză succesorală. Proces pentru stabilirea dreptului de moștenire. Legitimare urmată din faptul căsătoriei părinților naturali, independent de prenotare în registrele stării civile. Capacitate de a moșteni. §. 732, 752, 545 și 546 c. civ. austriac. (Deciziunea 1320-922).

Secțiunea I. Bucovina

Denunțarea locațiunii. Brutărie cu cuptor în pericol de incendiu. Expertiză vișioasă. Dacă omiterea de a se asculta un alt expert constituie un viciu esențial. §. 408, 503, pr. civ. austriacă cifra 2. Dovadă prin interogatoriu părților. Inutilitatea ei. §. 371 pr. civ. Consimțire tacită. §. 362 c. civ. Vădită rea întrebuințare a imobilului închiriat. §. 1118 și 1111 c. civ. și §. 7 cifra 4 ord. min. 381-918. Intervenția autorității administrative. Consecințele neintervenției. (Deciziunea 1007-922).

Secțiunea II. Ardeal

Infrațiune. Existența infrațiunii. Cauze care exclud imputabilitatea. Imprejurări atenuante. §. 385 pr. pen. §. 33 legea XIII din 1914; § 79 c. pen. (Deciziunea 59-923).

Infrațiune. Măsurarea pedepsei. Circumstanțe atenuante. Muncă silnică. Minim și maxim. Observarea cadrelor legii. § 385 pr. pen § 49 și 92 c. pen. (Deciziunea 60-923).

Infrațiune. Mijloace de atac contra sentinței prime, sub orice denumire, în apel. Nerezolvirea lor de instanța apelativă. Recurs în nulitate fondat. Legea XIII, din 1914 § 32. (Deciziunea 114-923).

Infrațiune. Recunoașterea acuzaței stoarsă prin leziuni corporale. Înlăturarea depunerii jandarmilor și martorilor cu cunoștință îndepărtată a faptelor. Aprecierea suverană a dovezilor. §. 385 p. 1-a pr. pen. (Deciziunea 115-923).

Infrațiune. Prezența apărătorului special al acuzatului la debateri. Publicarea sentinței față de acuză. Publicarea din nou a sentinței prime. Violare de lege care însă nu dă naștere la drepturi neasigurate prin ea. (Deciziunea 116-923.)

Infrațiune. Apărător absent la instanța de apel. Neadmisibilitatea recursului în nulitate. Recursul acuzatului. Aprecierea dovezilor. § 385 p. 1. a. Emoțiunea și iritabilitatea acuzaței. Dacă exclude imputabilitatea. Circumstanțe atenuate. § 92 c. pen. Recurs admis din oficiu pe baza § 91, relativ la măsurarea pedepsei. (Deciziunea 117-923).

Excrochete. Constatarea instanței de fond. Lipsa elementelor infrațiunii. (Deciziunea 118-923.)

SECȚIUNEA I. ARDEAL

Decizia No 1214-922. Ardeal. Dosar No 1089-921.

S'a luat în cercetare apelul reclamanților Irina Török și consozii, contra sentinței Curții de Apel Târgu-Mureș, dată sub No 1916 P 673-23 în procesul intentat contra intimatului văduva lui Pavel Szecsva năse. Ana Szotyon pentru darea unui document și accesorii.

După referatul Dlui Consilier T. Radu.

Înalta Curte deliberând în cauză și observând, că procesul este a se revedea conform normelor conținute de art. de lege LIV din anul 1868 și art. de lege LIV din anul 1881.

Având în vedere că reclamanții în acțiunea lor cer, că intimata să fie judecată la extradarea contractului așlător la introducerea acțiunii în posesiunea intimatului, în decursul procesului alăturat de către aceasta la dosar, contract confecționat la 4 Februarie 1908 de o parte între intimata ca vânzătoare, de altă parte între Alexandru Török reprezentantul legal al reclamanților antunci încă toți

minori, ca cumpărător, relativ la vinderea-cumpărarea imobilelor introduse în cartea funduară No 1174 din Târgu Săcuilor și Kánta pentru al înainta sedriei orfanale competente spre aprobare.

Considerând, că acest contract atât în privința exactității, cât și în privința veracității este recunoscut de ambele părți, iar prin depunerea martorului Dr Gavrilă Jancso, care a redactat contractul este dovedit, că acest contract s'a redactat într'un singur exemplar original, rămânând în posesia intimatului.

Considerând, că acest contract, în sensul punctului 7. dintr'însul, dar și în sensul normelor de drept existente (art. de lege XX. din anul 1877. §. 113. p. 7.) interesați fiind printr'însul persoane minore în întregul său conținut nu poate deveni valid, decât aprobat fiind de instanța pupilară competentă, iar acela este afară de discuție, că contractul în acest scop încă nu s'a înaintat instanței pupilară, și că astfel fiind este iminent interesul reclamanților a ajunge în posesiunea acestui act comun pentru părți, cu scopul, că prin exoperarea aprobării competente să satisfacă postulatul primordial stipulat atât în acest act cât și de lege.

Considerând, că excepțiunea expusă în decursul procesului de către intimată și acceptată de către instanțele inferioare și anume, că în vederea condițiunii rezolutorie, conținută de punctul s-al contractului și legată de plățirea exacte a celor 6600 coroane, ca o parte de prețului de cumpărare la 1 Februarie 1910 în urma nerespectării acestui termen de plată de către reclamanți îndeplinindu-se și astfel cu contractul cu data de mai sus desfășurându-se, reclamanții în timpul înaintării acțiunii adică la 28 Aprilie 1914, ca posterior termenului de plată sus indicat, conținând deodată și termenul îndeplinirii condițiunii rezolutorie; nu ar mai putea avea nici în interes juridic al acest document, iar aprobarea pupilară a documentului, în a cărei scop exradarea celui se cere ar fi obvenit fără obiect, — aceasta Înalta Curte nu-l acceptează fiindcă, de o parte intimata ca atât mai puțin poate validată această excepțiune cu cât fiind contractul original în posesiunea ei și dânsa avea datorită a prezenta contractul sedriei orfanale iar de altă parte a se ocupa în acest proces cu chestiunea îndeplinirii susmenționatei condițiunii rezolutorie conținute de punctul 5. al contractului, ar însemna a se judeca asupra unor drepturi cari derivă din contract, or acest contract în urma celor mai sus expuse fără aprobarea autorității pupilare în întregime este lipsit de validitate, de unde urmează corectitatea punctului de vedere susținut de către reclamanți și anume că în privința îndeplinirii postulatului la plățirea prețului de cumpărare nu se poate intra în dezbateri până ce contractul prin aprobarea pupilară nu-și va câștiga deplina validitate.

Considerând, că așa dară având reclamanții interes iminent, că contractul în chestiune să fie înaintat spre aprobare sedriei orfanale competente, că până când există originalul acestui contract spre acest scop o copie nu poate fi înaintată.

Considerând că și în sensul dispozițiilor §-ului 844 C. civ. austriac documentele comune nu mai într'atât rămân în posesiunea celui mai vechi participator întrucât aceasta nu e în contradicție cu alte interese, or în speță în urma celor până aci

expuse, este evident, că contractul comun rămânând în posesiunea intimă, reclamanților li s'ar face imposibil a obține aprobarea pupilară de la care depinde validitatea actului.

Considerând, că astfel fiind nu în cauze îndoielă, că reclamanții cu tot dreptul solicită extrădarea menționatului contract, care actualmente se află alăturat la dosar.

Pentru toate aceste motive. În numele legii. Înalta Curte schimbă sentințele ambelor instanțe inferioare în părțile atacate și stabilind obligamentul intimă pentru extrădarea contractului de viadere cumpărare confecționat în Târgul-Secului la 4 Februarie 1908 între intimată ca vânzătoare și între Alexandru Török, reprezentantul legal al reclamanților minori, ca cumpărători, relativ la imobilele introduse în cartea funduară No. 1174 din Târgu-Săculilor și Kenta, ordonă ca tribunalul deodată cu înmănușarea acestui sentințe să extrădece acest contract, pentru obținerea aprobării autorității pupilare, reclamanților. Totodată obligă pe intimă, ca în speze de proces și apel să le plătească reclamanților în termen de 15 zile, sub urmerile execuției suma de 700 (șapte sute) lei, iar fiscului speșele timbrului ce se vor stabili de autoritatea financiară. Pentru apelul în a III. a instanță se stabilește ca onorar pe seama avocatului Dr. Andrei Fekete față de reclamanți suma de 500 (cinci sute) lei. Partea sentinței Curții de Apel relativ la stabilirea dosarului avocațial nefiind apelată rămâne neatinsă.

Data și citită în ședință publică azi la 13 Noiembrie 1922.

Decizia No 1320—922

Ardeal

Dosar No 657—922

S'a luat în cercetare cererea de reviziune a intimărilor Emma Călușiu și consoții înaintata contra sentinței Curții de Apel Târgu-Mureș dată sub No 1921 C. 279—17 în procesul intențional de reclamanta Irina Grever Călușiu măr. cu Nicolae Peter, pentru stabilirea dreptului de succesiune.

S'a prezentat pentru reclamanta Dlui Avocat Dr. Francisc Haas iar pentru intimăși Dlui Avocat Dr. Laurențiu Oanea în substituția Dlui Avocat Dr. Tr. Ibsen în baza procurii alăturată la dosar.

S'a ascultat referatul oral al Dlui Consilier T. Radu și spărtătorii părților în concluziunii.

Curtea deliberând, asupra motivelor cererii de reviziune și anume violarea normelor de drept material, prin greșită stabilire de drept de către instanțele inferioare, că legitimarea reclamantei Irina Grever Călușiu s'a înfăptuit prin însuși faptul căsătoriei încheiate de mama reclamantei cu tatăl ei natural în anul 1901, până ce adnotându-se legitimarea urmată din faptul căsătoriei părinților naturali în registrul stărei civile privitoare la nașterea reclamantei în baza ordinului subprefecturii județene, adică în singurul mod valid numai în anul 1918, legitimarea de jure numai în acest an s'a desăvârșit urmând de aci, că în epoca decedării lui Gofred Călușiu, fratelui după mama al reclamantei, întâmplată în anul 1917, reclamanta nepunându-se considera încă ca legitimată, în sensul dispozițiilor §§-ilor 545 și 546 c. c. nu ea ci intimăși ca colaterale ale decedatului sunt îndreptățiți la moștenire.

Având în vedere, că punctul de vedere juridic acceptat de instanțele inferioare și anume, că legitimarea reclamantei s'a înfăptuit prin însuși faptul căsă-

toriei, independent dela timpul și felul prenotării a legitimării în registrele stărei civile, — este corect, deoarece nu există norma de drept, care față de dispozițiunile §-lui 161 din c. c. a ar declara dependente efectul legitimării dela prenotarea faptului în registrele stărei civile.

Considerând, că astfel fiind rămâne a se mai cerceta, că prenotarea legitimării în mod valid când s'a făcut de autoritatea administrativă.

Considerând, că în consecință sus expusul punct de vedere juridic, reclamanta fiind legitimată cu ziua căsătoriei părinților ei naturali, încheiată la 9 Ianuarie anul 1901 și că tatăl ei natural căsătorit subsecventă a declarat înaintea oficiului stării publice în aceeași lună, de unde urmează, că reclamanta la moartea fratelui ei: Gofred Călușiu, întâmplată în anul 1917 a avut deja capacitate de moștenire.

Considerând, că așa dare în baza §§-ilor 752 și 752 c. c. a. reclamanta ca soră după mamă a decedatului, singură are dreptul la moștenirea lășământului acestuia, și că astfel fiind cererea de reviziune a intimărilor se află de nefondată.

Pentru aceste motive în numele legii înalta curte nu admite cererea de reviziune a intimărilor Emma Călușiu și consoții în contra sentinței Curții de Apel Târgu-Mureș dată sub No 1921 C. 279—17 și obligă pe intimăși cari au introdus cererea de reviziune, ca în 15 zile sub urmările execuției să plătească reclamantei 800 (opt sute) lei speșe în reviziune.

Data și citită în ședință publică azi la 6 Decembrie 1922.

Decizia No. 1007/922.

Bucovina

Dosar No. 903/22

În procesul lui Emanuel Faust proprietar la Vatra-Dornei, reclamant reprezentat prin avocatul dr. Rchaffel din Vatra-Dornei, în contra lui Sigmund Walzer din Vatra-Dornei, pentru denunțarea locuinței.

S'a luat în cercetare reviziunea pârâtului în contra deciziei tribunalului Suceava ca instanța de apel din 10 Martie 1622 Bc. III. 681-21-13 confirmătoare a sentinței judecătorei Vatra-Dornei din 15 Noembrie 1921 C. I. 505-21-7, prin care s'a menșinat în vigoare denunțarea judiciară K. 67-21-1.

După raportul dlui consilier dr. E. Mandicevschi. Curtea deliberând, asupra motivelor de reviziune în vocale conform §-lui 503 cifra 2, 3 și 4 din proc. civ. și anume:

a) Asupra motivului întâi, defectuoasă fiind procedura în apel, când instanța a doua neluând în seamă viștile experizei expertului Leo Fuchs, care s'a pus în contradicție cu sine însuși, nici depunerile martorului Stanislas Marcinek cu privire la chestiunea dacă cuptorul din brutăria lui Birbaum constituie sau nu un pericol de incendiu pentru casele reclamantului, — a omis audierea unui al doilea expert în persoana inginerului Gerschel, propus în instanța întâi, cum și n'a admis proba oferită de pârât prin interogatoriul părților asupra faptului ca la timpul său autoritatea de poliție tehnică a dat consimțământul la constituirea cuptorului menționat.

Considerând, că fiind expertiza expertului Leo Fuchs în contra a cărui chemare în funcțiune în instanța întâi nu s'a făcut nici o obiecțiune, hotărâtă, logică și lipsită de orice contradicțiune în sine, omiterea de a asculta și un alt expert nu poate să constituie un viciu esențial de procedură, când instanța

intâi în conformitate cu propunerea părților s'a mărginit la audiarea a unui expert și a refuzat a reînoi expertiza prin audiarea unui alt expert, nefiindu-i depunerile unui mortor, care nu are calitățile unui expert de profesiunea cerută în cauză îndeajuns de a atinge încrederea în expertiza expertului numit cu consimțământul ambelor părți, omiterea de a reînoi expertiza deci în sensul §-lui 488 din pr. civ. nici în apel nu poate constitui un viciu esențial de procedură în sensul §-lui 503 cifra 2 pr. civ.

În ce privește însă propunerea de a se interoga părțile în scop de dovadă, această probă conform §-ului 371 din proc. civ. cu drept cuvânt, nu s'a admis când faptele relevante s'au putut constata în baza altor mijloace doveditoare.

b) Asupra motivului al doilea, care nefiind conform legii dezvoltat nu se poate lua în seamă.

c) Asupra motivului al treilea, dezvoltat în sensul greșitei aplicări al §-lui 1118 din codul civil când instanța de Apel a putut din faptele stabilite să deducă la o vădită rea întrebuintarea obiectului localiv din partea locatarului resp. sublocatarului având antecesorul reclamantului în proprietatea imobilului și ire despre faptul că s'a instalat în bucătăria părâtului o brutărie cu un cuplor potrivit pentru exercitarea meseriei de alifel antecesorul reclamantului în proprietate omișând a protesta în contra exercitărei meseriei de brutar în casa sa, tacit a consimțit la ea de unde s'a născut pentru el obligațiunea de a tolera și în viitor această instalațiune, obligațiunea care prin faptul transmiterii proprietății prin cumpărări a trecut și ea asupra reclamantului.

N'a luat în seamă instanța de apel rezultatul dosarului C. I. 449—20, din care reese, că părâtul a denunțat subchiriașului său Birnbaum locuința fără succes, fiind această ocrolit în dreptul său de lege.

În afară de această exercitarea inadmisibilă a meseriei de brutar ar cădea în atribuțiunea instanței administrative.

Considerând, că având în vedere dispozițiunea §-ului 362 din cod. civ. obligațiunea antecesorului reclamantului în proprietatea obiectului de locunșe de a tolera în casa sa instalațiunea brutăriei, chiar dacă o astfel de obligațiune s'er fi putut naște așa cum o pretinde reviziunea, constituind ea numai un drept personal al persoanei prelinse ca în drept, n'a putut să treacă asupra reclamantului în virtutea contractului de vindere, dacă conform acelu contract reclamantul ca cumpărător al imobilului aceea obligațiune n'a luat asupra-să.

Considerând, că reclamantul, carele chiar după expunerile reviziunei scurt timp după luarea în posesiune a imobilului cumpărat a introdus acțiunea denunșând părâtului contractul de locațiune, nu poate fi ținut ca și când ar fi el însuși tacit consimțit la instalațiunea brutăriei și modul exercitărei meseriei de brutar în locuința deținută de părât.

Considerând, că constatet fiind, că structura coșului respectiv nu îngădae instalațiunea brutăriei în bucătăria părâtului și că exercitarea meseriei de brutar în cea bucătărie cu privire la strămutarea coșului constituie pericol de foc iminent la care s'a expus imobilul reclamantului și din care face parte obiectul locațiunei, prin lucrarea persoanei căreia părâtul a dat în subchiriere o parte din acel obiect, instanțele inferioare cu plin drept au admis deducțiunea juridică că se face o vădită rea întrebuintarea

a obiectului inchiriat și că deși conform §-ului 1118 și 1111 din codul civil și § 7 cifra 4 din ord. min. din 26/8 1918 No. 381 proprietarul e în drept a cere rezilierea contractului chiar prin denunșare.

Considerând, că rezultatul procesului C. I. 449/20 care nu s'a petrecut între aceleași persoane, nu are nici-o importanță în procesul de față.

Considerând în fine, că reclamantul n'a cerut intervenția autorității administrative pentru a obține încetarea meseriei de brutar exercităta de sublocatarul Birnbaum nu poate să-l împedice de a-și urmări drepturile sale private cu privire la proprietatea lucrului sau imobil.

Considerând, că așa fiind, nici o greșită aplicare a legii n'a avut loc, deci reviziunea în întregime nu se poate admite iar în ce privește cheltuelile de judecată este a se hotărâ conform §§-ilor 41 și 50 din proc. civ.

Pentru aceste motive Curtea decide în numele legii reviziunea nu se admite, părâtul se obligă a plăti reclamantului până în 14 zile sub rigoarea execuțiunei 854 (opt sute trei zeci și patru) lei de judecată în instanța a treia.

Data și citită în Camera de Consillu azi la 9 Octombrie 1922.

SECȚIUNEA II.

Decizia No. 59/923

Ardeal

Dosar 2719/922

S'a luat în cercetare; crima de oucidere contra acuzatului Gheorghe Pețruș.

Se constată că în cauza prezentă Trib. Deva a dat sentința No. P. 1900/8—1921 care fiind apelată de procuror, acuzat și apărător. Curtea de Apel Cluj a dat sentința No. P. 770110 contra căreia a înaintat recurs de nulitate 22 acuzatul și apărătorul.

În lipsa părților. Văzând, că termenul a fost afisat conform legii.

S'a ascultat raportul Dlui Cons. Dr. A. Pop.

Deliberând, Asupra motivelor recursului de nulitate :

a) Nulitatea bazată pe punctul 1 lit. a) al §-lui 385 pr. pen. că adică nu subzistă infracțiune.

b) Nulitate bazată pe pctul 1 lit. b) al §-ului 385 proc. pen. că adică infracțiunea nu ar fi bine calificată.

c) Nulitatea bazată pe pctul 1 lit. c) al §-ului citat mai sus că ar exista cauze, care ar exclude punibilitatea și imputabilitatea acuzatului.

d) Nulitatea bazată pe punctul 3 al aceluș §, că adică nu s'a aplicat 92 cod. pen. despre împrejurările atenuante.

Curtea considerând, că nulitatea bazată pe punctul 1 lit. a) al §-lui 385 proc. pen. este îndreptată împotriva aprecierii rezultatului de dovedire, care scapă de sub controlul instanței superioare conform §-lui 33 al legii XII. din 1914, deci ca inadmisibilă, urmează să fie respinsă.

Considerând că nulitatea gresitei calificări nu este cu nimic motivată și astfel ca nefondată urmează să fie respinsă.

Considerând ca criteriile §-lui 79 al codului penal în cazul de față nu subzistă, pericolul injust și iminent, care să reclame o astfel de ținută cu astfel de urmări, ca a acuzatului, deci și această nulitate ca nefondată urmează să fie respinsă.

Considerând ca victimă a fost cu mâna goală și erau oameni în apropiere, care la caz de nevoie li stau în ajutor acuzatului, deci instanțele inferioare

1-an aplicat o pedeapsă destul de blândă și o reducere mai mare nu are loc, deci și acest motiv, că nefundat, urmează să fie respins.

Pentru acest motive Curtea în numele legii. Resping recursul de nulitate al acuzatului Gheorghe Petruț contra sentinței Curții de Apel Cluj No. P. 770/10—1922.

Data și citită în ședință publică la 3 Ianuarie 1923.

Decizia No. 60—923. Ardeal Dosar 2680—922.

S'a luat în cercetare: crima de furti contra acuzatului Eremia Bagyi.

Se constată că în cauza prezentă Trib. Odorhei a dat sentința No. 65—8—922, care fiind apelată de acuzat și apărător Curtea de Apel Târgu-Mureș a dat sentința No. 187—11—1922 contra careia a înaintat recurs de nulitate, acuzatul apărătorul special și public.

În lipsa pășilor. Văzând că termenul a fost afișat conform legii.

S'a ascultat raportul Dlui Cons. Dr. A. Pop.

S'a ascultat Dl Procuror Dr. Silviu Popp.

Deliberând asupra motivelor recursului de nulitate:

a) Nulitatea bazată pe punctul 2 al §-lui 385 proc. pen. că adică în măsurarea pedepsei nu s'au observat cadrele legii, motiv invocat de apărătorul public înaintea Curții de Apel la Tribunalul.

b) Nulitatea bazată pe punctul 3 al §-lui 385 proc. pen. că nu s'a aplicat §-ul 92 al cod. pen. despre împrejurările atenuante.

Curtea. Considerând că pedeapsa dată de instanțele inferioare pe baza §-lui 49 al 2 punct 2, este de la 5 ani până la 10 ani de muncă silnică, iar acuzatului 1 s'a dat minimul posibil în cazul prezent și așa cadrele legale în detrimentul acuzatului neviolându-se acest motiv de recurs ca nefundat urmează să fie respins.

Considerând că nu sunt produse motive, care ar putea milita în favoarea acuzatului, pentru a se putea coborâ sub minimul pedepsei croite de instanțele inferioare, și acest motiv ca nefundat urmează să fie respins.

Pentru aceste motive, Curtea, în numele legii.

Respinge recursul de nulitate al acuzatului Eremia Bagyi, al apărătorului special și public contra sentinței Curții de Apel Târgu-Mureș No. 197/11/1922.

Data și citită în ședință publică la 3 Ianuarie 1923.

Decizia No 114—1923 S. II. Ardeal Dosar 2675—925

S'a luat în cercetare: crime de delict de leziune corporală gravă contra acuzatului George Kătulea.

Se constată că în cauza prezentă Trib Ibașfalău a dat sentința No P. 2691—1921—11, care fiind apelată de reclamantă Curtea de Apel Târgu-Mureș a dat sentința No. P. 309—14—1922 contra careia a înaintat recurs de nulitate reprezentantul reclamantei

În lipsa pășilor

Văzând că termenul a fost afișat conform legii:

S'a ascultat raportul Dlui Consilier Dr. A. Pop.

S'a ascultat Dl Procuror Dr. Silviu Popp. Deliberând.

Asupra motivelor de casare:

a) Nulitatea anunțată de avocatul vătămatei în contra încheierii Curții de Apel, prin care a fost respins recursul în casațiune;

b) Nulitatea anunțată de reprezentantul vătămatei în contra încheierii respingând cazul de nulitate anunțat de reprezentantul vătămatei.

Curtea Considerând că în contra sentinței Tribunalului are loc apelul și orice mijloc de atac sub orice numire s'ar întrebuița din partea celor îndreptățiți în contra sentinței Tribunalului acela trebuie privit ca apel și este a se rezolvi din partea instanței apelative, după dezbateri ținută asupra fondului, prin sentință, iar mijlocul de atac întrebuițat în contra acestei hotărâri are să fie înaintat spre rezolvire Curții de Casație, afară de cazurile prevăzute în alineatul prim §-luj 32 al legii XIII din 1914, conform alineatului al 3-lea al §-lui de lege citat mai sus.

Pentru aceste motive. Curtea în numele legii

Admite recursul de nulitate al reprezentantului vătămatei Caterina Gărtner în contra încheierii Curții de Apel Târgu-Mureș, prin care a respins cazul de nulitate anunțat de reprezentantul vătămatei admite și recursul de nulitate în contra încheierii Curții de Apel aduse cu provocare la §-ul 36-al novelei proceduri penale și anulează toate aceste hotărâri atacate ale Curții de Apel Târgu-Mureș, îndrumând Curtea, cu provocare la No P. 309/14—1922, ca după procedură conformă legii să aducă hotărâre nouă, dând ocaziune părților să se poată folosi de mijloacele legale de atac.

Cată și citită în ședință publică la 23 Ianuarie 1923.

Decizia No 115—923 Ardeal Dosar No 2674—922

S'a luat în cercetare cauza: crima de tâlnăire contra acuzatei Șara Lukaci, născ. Lőrinc.

Se constată că în cauza prezentă Trib. Brașov, a pronunțat sentința sub No 399015—1921 care fiind apelată de reclamanta Curtea de Apel Târgu-Mureș a pronunțat sentința sub No P. 16118—1922 contra careia a înaintat recurs de nulitate reclamanta.

În lipsa pășilor.

S'a ascultat raportul Dlui Cons. Dr. A. Pop.

S'a ascultat Dlui Proc. Gen. Dr. Silviu Popp.

Deliberând asupra motivelor de casare:

a) Nulitatea bazată pe punctul 9 al §-lui 384 Pr. Pen. că adică s'a respins propunerea vătămatului relativă la întregirea dovezilor.

b) Nulitatea bazată pe punct 1 lit. a) al §-lui 385 Pr. Pen. că adică în chestiunea, ori de există infracțiune, a greșit Curtea de Apel.

Curtea considerând că vătămatul a propus ascultarea geandarmilor asupra împrejurării, că adică este adevărat că au stors prin leziuni corporale recunoașterea făcută înaintea lor de acuzata; ori nimeni nu este obligat a mărturisi într-o cauză, dacă răspunsul ce avea drept urmare, urmărirea criminală a martorului, deci ascultarea geandarmilor corect a fost înlăturată.

Asemenea corect a fost înlăturată și ascultarea celorlalți martori, pentru că martorii streini nu au conform predării vătămatului, cunoaștință nemijlocită despre fapți, ori despre recunoașterea acuzatei; iar bărbatul acuzatei nu poate fi constrâns cu mijloace

legile să mărturisească deci această nulitate ca nefondată urmează, să fie respinsă.

Considerând că nulitatea bazată pe punctul 1 lit. a) al §-lui 385 Pr. Pen. este îndreptată contra aprecierii dovezilor, care scapă de controlul instanței superioare, deci nulitatea anunțată este inadmisibilă și urmează să fie respinsă.

Pentru aceste motive Curtea în numele legii respinge recursul de nulitate al vătămăului Friederic Vitkovski contra sentinței Curții de Apel Târgu-Mureș No P. 161/8—1922.

Data și pronunțată în audiența publică ținută la 25 Ianuarie 1923.

Decizia No. 116/923 Ardeal Dosar 2677/922

S'a luat în cercetare cauza: crima de leziune trupească grea contra acuzatului Ioan Bartha.

Se constată că în cauza prezentă Trib. Ibașfalău a pronunțat sentința sub No. 1561/8—1921 că în urma apelului declarat de acuzator, acuzat și apărător Curtea de Apel Târgu-Mureș a dat sentința sub No. 23719—1922 cum și acela că contra acestei sentințe a declarat recurs acuzatul și substitutul apărător special.

In lipsa părților.

Auzindu-se raportul Consil. Dr. N. Stănilă și rechizitorul Proc. Gen. Dr. Silviu Popp.

Curtea, Deliberând, Asupra admisibilității recursului. Având în vedere, că din lucrările și actele din dosar se constată că la debaterile apelatorice luând parte și apărătorul special al acuzatului sentința s'a dat și publicat în prezenta aceluiași.

Că numitul a luat hotărârea la cunoștință.

Având în vedere că art. 425 al 2 Pr. pen. dispune ca sentința instanței de apel urmează a se comunica cu acuzatul numai în cazul când nici acela și nici apărătorul său nu a luat parte la debaterile apelative, ceea ce în speșă nu e cazul de unde rezultă că instanța primă prin violare de lege a publicat din nou hotărârea atât acuzatului cât și apărătorului.

Având în vedere că o violare de lege nu dă naștere la drepturi neasigurate prin lege.

Curtea află acest recurs de inadmisibil. Pentru aceste motive, Curtea, în numele legii. Respinge recursul declarat de acuzatul Ioan Bartha și apărător contra sentinței Curții de Apel Târgu-Mureș. No. 23719—1922.

Data și pronunțată în audiență publică ținută la 23 Ianuarie 1923.

Decizia No. 117—923. Ardeal Dosar 2678—922

S'a luat în cercetare cauza: delict de omor acuzatei Maria Vargă.

Se constată că în cauza prezentă Trib. Ibașfalău a pronunțat sentința sub No. 146017—1921 care fiind apelată de acuzata și apărător Curtea de Apel Târgu-Mureș a dat sentința sub No. P. 122110—1922 contra căreia a înaintat recurs de nulitate acuzata și apărătorul.

In lipsa părților. S'a ascultat raportul Dlui Consilier Dr. A. Pop.

S'a ascultat Dl Proc. de secție Dr. I. Popp.

Deliberând. Asupra motivelor de casare;

a) Nulitatea bazată pe punctul 1 lit. a) al §-lui 385 Pr. pen. că adică nu subsistă infracțiune;

b) Nulitatea bazată pe punctul 1 lit. e) al §-ul mai sus citat, că adică ar subsista cauze, care exclud imputabilitatea și punibilitatea acuzatei,

c) Nulitatea bazată pe punctul 3 al aceluiași §, că adică nu s'a aplicat §-ul 92 al codului penal, despre împrejurările atenuante.

Motive invocate de acuzata și apărătorul său privat.

Curtea, Considerând, că apărătorul neprezentându-se înaintea Curții de Apel și-a pierdut dreptul de a anunța ulterior din partea sa recurs de nulitate în contra sentinței Curții de Apel recursul de nulitate al apărătorului ca inadmisibil urmează să fie respins, dar se ia în cercetare fiind invocate motivele de recurs de acuzata.

Considerând că motivul de recurs bazat pe punctul 1 lit. a) al §-ului 385 Pr. pen. se îndreaptă contra aprecierii dovezilor, dar asta scapă de sub controlul acestei instanțe Curții deci ca inadmisibil urmează să fie respins.

Considerând că emoțiunea sau iritațiunea care să excludă imputabilitatea acuzatei condamnate, nu s'au putut constata și acest motiv de recurs, urmează să fie respins ca nefondat.

Considerând însă, că în recursul de nulitate acuzata se provoacă și punctul 2 dar ca motivare adaugă că nu s'a aplicat §-ul 92 al cod. penal despre împrejurările atenuante, în asta se vede clar că acuzata a vrut să invoace punctul 3 al §-ului 385 pr. pen. dar în starea faptică stabilită aplicarea acestui § este nemotivată, deci acest motiv de recurs urmează a fi respins.

Dar pe baza aceleia și stări faptice aceasta înaltă Curte află de aplicabil în mai mare măsură §-ul 91.

Pentru aceste motive, Curtea, în numele legii.

Admite din oficiu recursul de nulitate contra sentinței Curții de Apel Târgu-Mureș No. P. 122—16—1922, anulează sentința Curții de Apel Târgu-Mureș, în partea privitoare la măsura pedepsei și pe acuzata Maria Vârgo o judecă la 4 (patru) luni închisoare corecțională. Celelalte părți din sentință rămân neatinse.

Data și pronunțată în audiență publică ținută la 24 Ianuarie 1923.

Decizia No. 118—924. Ardeal Dosar 1723—1922.

S'a luat în cercetare cauza: crima de excrocherie contra acuzatului Iakob Gheorghe.

Se constată, că în cauza prezentă tribunalul Odorheiului a pronunțat sentința sub No. 550-117—921, cum și acela că contra acestei sentințe a declarat recurs în termen.

In lipsa părților auzindu-se raportul consil. dr. N. Stănilă și rechizitorul Proc. gen. dr. Silviu Pop.

Curtea deliberând asupra motivului de casare violarea art. 385 punct 1 a) Pr. pen. prin omiterea greșită a constatărei vinovăției.

Având în vedere că instanța de apel a constatat în fapt că vătămăatul Ioan Panot a avut cunoștința că acuzatul are sumele primite cu scop să intervină în interesul lui la autorități să scape de urmările procedurii pusă în curgere în contra pentru ascundere de arme.

Având în vedere că astfel fiind faptul constatat

nu întrunește elementele infracțiunii de excocherie.

Curtea află acest motiv de nefondat.

Pentru aceste motive Curtea în numele legii respinge recursul contra sentinței Curții de Apel Târgul-Mureș No. 595-22—1921.

Dată și pronunțată în audiență publică (pută) la 24 Ianuarie 1923.

Informațiuni

În ziua de 18 Ianuar 1924 a avut loc la Cluj în sala festivă a Curții de Apel o frumoasă manifestare de dragoste colegială exprimată de către avocații și magistrații din capitala Ardealului, venerabilului avocat d-l dr. Aurel Isac cu ocazia împlinirii a unei jumătăți de veac de luptă la bară pentru triumful dreptății.

Sărbătoarea aceasta a fost cu atât mai importantă, pe cât a fost de spontană și aranjată în pripă.

Rodnica activitate profesională și de bun român al celui sărbătorit și unul dintre apărătorii celor implicați în procesul Memorandului ca și lupta națională în serviciul nației române au fost pe larg amintite de către d-nii dr. I. Tamaș din partea baroului de Cluj, D. Dobrescu din partea Uniunii avocaților din România, G. Georgean delegatul Curții de Apel, St. Praporgescu președintele Trib. Cluj, Breban din partea notarilor publici și R. Boila decanul facultății de drept.

Împărtășind pe de a întregul entuziasmul ce a înconjurat pe distinsul jurist care și-a jertfit viața în serviciul dreptății și al nației române „Ardealul Juridic” se mândrește cu sprijinul moral pe care marele avocat Aurel Isac nu l-a precupețit niciodată. Il felicităm sincer cu urări de lungă viață spre cinstirea justiției țării și propășirea științei dreptului românesc cărora și-a închinat o viață de om.

A apărut „Legiuri Silvici” de d-l Corneliu Boțez Consilier la Înalta Curte de Casație.

Coprinzând codul silvic și toate legile în legătură, cu comentarii utile mai ales în ce privește aplicarea lor în Ardeal, cartea este foarte utilă practicianilor dreptului din aceste părți unite ale țării.

Pentru procurare a se adresa la autor St. Rumeoară No. 3, București.

Comentariul Codului Civil Austriac al Dlui Dr. St. Laday, care apare ca supliment la revista noastră, este tras și în coli aparte, destinate să alcătuiască volume separate de câte 200—300 pagini.

Amintim celor interesați și care doresc să cumpere volumul I, care va apărea peste 3—4 luni, să se înscrie din timp anunțându-se la Administrația revistei, pentru a ști din timp numărul de coale ce trebuie să rezervăm.

Duminecă 3, Februarie curent se împlinește un an dela moartea valorosului nostru fost coleg, judecătorul Anton Gregorovici dela Tribunalul Cluj. Pentru

acea dată s'a hotărât oficierea unui parastos la biserica greco orientală din localitate, la care au fost invitați magistrații și avocații din Cluj.

Mort în floarea vrăstei, suflet de elită și mai presus de toate în deosebi priceput la redactarea artistică a hotărârilor ce pronunță dispariția acestui eminent magistrat și desăvârșit jurist a lăsat un mare gol în magistratura țării.

„Ardealul Juridic” își amintește cu durere pierderea unui prețuit colaborator și se asociază sincer colegilor ce-i cinstesc memoria.

Cuția cu scrisori

Primit la redacție următoarea scrisoare:

Domnule Director!

Cu o nespusă mulțumire am primit „Ardealul Juridic” și m'am grăbit a mă abona. Această binefăcătoare revistă este pentru noi cel din regal, aruncați în valurile legiurilor din Ardeal, singura barcă de scăpare de la un naufragiu sigur.

Intr'adevăr ce avem noi de consultat? numai codul și procedura? dar este posibil să împarți dreptate după un catalog de articole? este posibil a pătrunde spiritul legiuitorului, când nu ai la îndemână nici un comentariu, cât de mic al codului sau al procedurii?

Se poate compara noua situațiune a noastră cu cea ce-o aveam în regal, unde erau suficiente numai revistele și edițiile de comentarii române, fără a mai enumăra pe cele franceze ce abundau!

Se poate deasemenea compara viața juridică a noastră de aci cu cea din regal, unde cele mai mici judecătoria unde nu pledau decât 2 avocați aveau procese unde se pledau ore întregi pe când aci (și Gheorghenii este considerat cu o judecătoria tip mare având 5 judecătoria) pe lângă că nu se pledează intens, dar se cere numai sentință, după ce s'au administrat probele cu martori etc. Și atunci mă întreb: cum judecăm, când nu avem nici ajutorul atât de prețios al avocatului? De aceea perspectiva de a avea un comentariu al codului civil austriac, ce revista „Ardealul Juridic” își propune a publica, ne dă cele mai mari speranțe de a avea satisfacția și a pătrunde tainele acestui cod. Cred că exprimăm părerea unanimă a tuturor colegilor și îmi iau curajul să afirm aceasta, cu atât mai mult cu cât sunt sigur, că este o constatare veche și n'are alt merit de cât acela de a o fi adus și pus în discuție publică. Căci este evident că afară de colegii cari sunt familiarizați cu limba maghiară unde găsesc comentarii destul de bune, noi cel de regal nu aveam nici o sursă pentru a clarifica grelele procese ce ne vin înaintea, competența judecătoriei în Ardeal fiind uneori până la orce valoare, și prezentându-se procese unde o cunoaștere profundă doctrinară este de rigoare.

De aceea aștept și cu mine unanimitatea colegilor, apariția binefăcătorului comentariu ce vă propuneți a publica și care cred că va fi apreciat și susținut de toți cei iubitori de lumină.

Primiți va rog domnule Director asigurarea distinselor mele sentimente.

17 Ianuarie 1924.

Ioan Economide
Judecător, Gheorgheni-Cluj

Caracteristica Generală a Codului civil Austriac

(urmare)

Condițiunile esențiale ale contractului: capacitatea (minorii pot să primească promisiuni, dacă nu rezultă pentru ei nici o obligațiune); consimțământ și declararea lui; posibilitatea prestațiunii.

Viștile consimțământului: *violența* (constrângerea fizică sau psihică; trebuie să fie injustă și temerea trebuie să fie întemeiată, teoria subiectivă, trebuie să fi fost exercitată de cealaltă parte contractantă sau ca aceasta să aibă cel puțin cunoștință de violență); *dolul* (inducerea în eroare; trebuie să se exercite de cealaltă parte, să fie esențială, alifel numai despăgubiri); *eroarea*, dacă este evidentă. Scopul (motivul) contractului se consideră ca o condițiune, dacă este declarat; dacă nu este declarat, n'are influență asupra valabilității contractelor oneroase (la contractele gratuite se aplică regulile ref. la testamente). Contractele bilaterale pot fi atacate pentru leziune enormă (de mai mult ca jumătate).

Dintre contracte sunt reglementate: *donatiunea, depozitul, comodatul, împrumutul, mandatul, gestiunea de afaceri, schimbul, vinderea-cumpărarea, locațiunea, serviciul, comunitatea, pactele nuptiale, contractele aleatorii.*

Răspunderea pentru pagube presupune un fapt ilicit; gradul ei depinde de gradul culpabilității. Răspunderea obiectivă nu este recunoscută dar bazele ei sunt bazate pe anumite presupțiuni.

Codul civil Austriac este în vigoare:

A) în întreg teritoriul Ardealului:

B) în teritoriile care în urma legii XXXIII: 1873, cu ocazia regulării fruntariilor dintre Ardeal și Ungaria, au căzut Ungariei, iar în urma alipirei din 1918 se țin de teritoriile noastre. Anume:

In circumscripția tribunalului Dej, ocolul Ciachi Gârbău în următoarele două comune: *Rebeni, (Aranymező) și Ciocmani (Ciokmány).*

In circumscripția tribunalului Dej, ocolul Lăpușul Unguresc:

Berințe, Bloaja, Breheni, Cărpiniș, Coplânic, Cernești, Ciocoliș, Curtieș, Grope, Garbonaș, Făurești-Capolnic, Mănăstur-Capolnic, Fănaș, Lușichia, Măgureni, Plopîș, Rușcor, Trestia, Vad.

III. In circumscripția tribunalului Dej, ocolul Ileanda Mare:

Bala-Mare, Barseanle, Cuculău, Ciula, Curtiniș-Buzușia, Cosla, Dolheni, Ingustra, Frânceni Bocului, Lemnau, Letca, Mestecanu, Pirosla, Peniș, Purcăreț,

Răstolci, Românești, Săloșeni, Sasa, Sacatura, Scenișe, Toplița, Valea Rea, Vilma mică.

IV. In circumscripția tribunalului Deva, toate comunele din ocolul Baia de Criș. Conform legii I:1877 în teritoriul judecătoriei de ocol Zălau în comunele:

Agrisul de Jos, Boghia, Bogdana (cu predul Huta), Bucium, Ciomârna, Lunca Cernel de Jos, Lunca Cernel de sus, Păușa Răstociu, Sanpetru, Sf. Oheorghe de Mezieș, Treanea, Unguraș Vășcapău,

V. In teritoriul judecătoriei de ocol Jibău: *Balan, Borsova, Brusturi, Chendimal, Chechiș, Galgău, Gâlpeș, Lupoale, Romiș, Racoș, Tibău, Varu,*

C. Pe vechiul teritoriu graniceresc, în circumscripția tribunalului Caransebeș (legea XXVII:1783).

În legătură cu CC. A. au fost puse în aplicare în Ardeal și fostele confine militare: *patenta pentru încetarea aviticității din 29 Mai 1853 precum și patenta pentru punerea în aplicare a codului.* Aceste norme de drept le vom da după textul codului.

CC. A. este în vigoare împreună cu toate complectările și modificările ce a suferit în urma legilor făcute dela 1867 până la 18 Octombrie 1918. După 18 Oct. 1918, codul a fost modificat în urma unor dispozițiuni legale, despre care vom vorbi la articolele referitoare.

Codul are, în ultimă analiză, caracterul unui drept cutumier. Anume: nici corpurile legiuitoare maghiare și nici cele române n'au votat codul civil austriac. Pe teritoriile foste ungurești el a fost introdus printr'o patentă imperială și prin urmare el ar avea caracterul unei legi, căci în acel timp (1853) legislațiunea imperiului austriac se întindea și asupra acestor părți. Însă, după 1867, Codul a fost lăsat în vigoare printr'o decisiune a Consiliului de miniștri (din 27 Iunie 1867), iar după alipire prin Decretul I al Consiliului Dirigent, deci fără intervenția legiuitorului. Cum legiuitorul român nu a dat niciodată Consiliului Dirigent dreptul legiferării, decretetele acestuia trebuie considerate ca niște norme de drept, care în urma faptului că publicul și instanțele le-au acceptat și li-s-au conformat, au devenit norme de drept cutumiere particulare. Aceste decrete au incorporat toate legile, ordonanțele și toate celelalte norme de drept în vigoare la 18 Oct. 1918 ca un singur bloc, având aceeași țară

ca și decretul Consiliului Dirigent. El constituie o unitate de drept cutumier, care numai prin legi poate fi modificat. Contra acestui principiu s'a păcătuit mult în trecut. Cu toate acestea, deciziunile ministeriale sau alte norme de drept mai slabe ca legea, trebuiesc considerate actualmente ca valabile, căci ele au fost admise de uzul publicului și instanțelor ca și decretul Consiliului Dirigent. Dacă însă în viitor vre-o dispozițiune cuprinsă în acel bloc s'ar modifica printr'o altă normă de drept decât legea, instanțele ar putea să declare ilegală acea modificare.

Examinând în linii mari modificările aduse Codului, constatăm următoarele :

I. *Dreptul de căsătorie* (Partea I. Cap. III.) a fost abrogat prin legea XXXI: 1894.

II. Capitolul despre *tutelă și curatelă* (P. I. C. IV). este abrogat prin legea XX: 1877 și alte legi.

III. Dispozițiunile referitoare la *persoanele dispărute* (§. 24, 25) au fost scoase din vigoare prin mai multe legi. Sunt decizive actualmente: legea I: 1911 și legea din 1923.

IV. Dispozițiunile referitoare la *forma testamentelor* au fost abrogate prin legea XVI: 1876.

V. Dispozițiunile referitoare la *cetățenie* (art. 28—32) au fost abrogate printr'o lege, care nu mai este în vigoare. În această chestiune mai decizive: *Tratatul de pace dela Trianon și Constituție*.

VI. Dispozițiunile relative la *succesiunea legitimă* (ab intestato) au fost modificate printr'o lege referitoare la taxele de timbru (1) din 1921.

VII. Dispozițiunile ref. la *majoritate* au

fost modificate prin legea XXIII: 1874.

VIII. Dispozițiunile referitoare la *persoanele morale* (juridice) au fost modificate prin legea pentru sindicatele profesionale (1921 și cea din 194).

IX. Dispozițiunile referitoare la *contractele de locațiune* au fost modificate prin legea chiriilor (1922, 1923).

X. Capitolul despre *despăgubiri* este modificat printr' un sir de legi.

În afară de aceasta, multe dispozițiuni din Cod sunt modificate în mod indirect, lucru care se va arăta la dispozițiunile în chestie.

Spiritul legilor mai recente este deasemenea cu totul altul decât al Codului. Codul este însuflețit, după cum am arătat, de spiritul libertății, iar legile recente, conform unui curent general european, sunt stăpânile de omnipotența Statului, micșorarea autonomiei părților și libertății contractelor.

Textul Codului pe care-l dăm mai jos, l-am tradus din textul german, deși motive foarte serioase ne-ar fi îndemnat să luăm drept bază textul unghuresc, care a fost aplicat dela început. Ne-am folosit și de traducerea făcută de dl. Ioan Corjescu și am menținut, întru cât era cu putință, terminologia adoptată de d-sa. Traducerea dlui Ioan Corjescu este fidelă și corectă. Însă, după părerea noastră, la traducerea unui text de lege, nici un cuvânt nu poate fi omis și nici adăugat. Deci sacrificând frumsețea stilului, pentru a putea reproduce mot à mot textul legii, am făcut o nouă traducere care — recunoaștem — este mai greoaie ca a dlui Ioan Corjescu, deși cuprinde numeroase elemente luate din această traducere elegantă.

Codul civil general austriac

Introducere

Despre legile civile în general. Noțiunea dreptului civil

§ 1.

Complexul legilor prin care se determină drepturile și obligațiile private ale locuitorilor Statului între dânsii, constituie dreptul civil al aceluiași Stat.

Adnotări. I, Conf. § 4, 20, 35 și 290 (persoanele supuse dreptului civil).

II. Prin „drepturi private” C. înțelege drepturi subiective. Prin „drept civil” înțelege dreptul obiectiv. Dreptul obiectiv este complexul tuturor normelor de drept (legile, ordonanțele, uzul); dreptul subiectiv este libertatea individuală determinată (mărginită și garantată) de dreptul obiectiv.

III. Dreptul obiectiv constă din poruncile Statului. Tot omul este supus anumitor porunci, date de religie, morală, modă, obiceiurile locale sau de alți factori. Porunci emanează și de la Stat. Poate ca aceeași poruncă să fie dată de mai mulți factori, așa d. e. porunca să nu furi, este dată de Stat, de religie și de morală. Poate ca pentru un anumit lucru să nu dea poruncă decât numai unul dintre acești factori, d. e. porunca să te spovedești, este dată numai de religie. Nu se pot stabili prin natura lucrurilor, care porunci să emaneze de la Stat și care să emaneze de la alți factori; aceasta diferă după timp și loc. Așa d. e. înainte de război porunca aceea ca negustorul să nu ia un profit neproportional era prescrisă numai de morală; acum ea este dată și de Stat (legea speculii). Însă, numai poruncile date de Stat sunt cuprinse în noțiunea dreptului civil.

Cu toate acestea, nici celelalte porunci nu sunt cu totul indiferente pentru drept. Judecătorul (precum și părțile) foarte des trebuie să se ia și după poruncile moralei, ba și a decenței. (Confr. art. 26, 878, 1174, 1371, 1383, 1384).

Jurisprudență. 1. Reclamanta își bazează acțiunea pe faptul că pârâtul, după ce a îndemnat-o să-și părăsească soțul, s'a obligat să-i plătească reclamantei o rentă lunară de 70 fl. Însă, din acest contract nu rezultă acțiune pentru reclamantă, pentru că în tim-

pul când s'a făcut promisiunea, căsătoria nu era încă desfăcută prin sentință judecătorească, iar învoiala valorificată la dizolvarea unei căsătorii se lovește, după convingerea comună, de poruncile moralei. N'are importanță, dacă actul valorizat la dizolvarea căsătoriei emanase din inițiativa reclamantei sau a pârâtului, căci un act juridic care iese dintr'un raport cu caracterul unei cauze imorale (*turpis causa*), nu dă drept la acțiune fără a se lua în considerație, care dintre părți a fost determinată de un motiv imoral. (Curia 22 Apr. 1890, Nr. 5997/1889.)

2. Conform jurisprudenței stabile faptul că un act juridic este în contradicție cu poruncile bunelor moravuri, trebuie observat din oficiu, instanța neavând dreptul să dea mâna de ajutor pentru a se valorifica un astfel de act. (Curia I. G. 193/1900).

3. Reclamanta își bazează acțiunea pe faptul că a trăit în concubinaj cu pârâtul timp de 20 luni, iar cum pârâtul a părăsit-o, cere să fie condamnat la plata a 6 fl. lunar stabilit prin contract. Acest contract fiind contrar bunelor moravuri, acțiunea nu se poate baza pe el. (Curia, 30 Apr. 1886, Nr. 835.)

4. Pârâtul s'a obligat față de reclamantă să-i plătească 60 fl. lunar, dacă își va părăsi postul de casieră de cafenea și va trăi numai cu el, iar dacă relațiunile lor vor înceta, va primi suma de 6000 fl. Acest contract se lovește de preceptele morale, deci nu se poate valorifica înaintea instanțelor. (Curia, 11 Dec. 1891, Nr. 5749.) Acest caz este interesant, pentru că reclamanta fusese femeie prostituată, care în urma învoielii făcută cu pârâtul, a început o viață mai puțin imorală. Cu toate acestea, acțiunea a fost respinsă, pentru că contractul în sine este totuși imoral.

5. Pârâtul a dat reclamantei promis că o va lua în căsătorie; îndemnată numai de această făgăduială, pârâta s'a hotărât să trăiască în concubinaj cu pârâtul, până ce se va putea încheia căsătoria. Pârâtul nu s'a ținut de cuvânt, iar reclamanta cere 200 fl. ca despăgubire. Acțiunea a fost respinsă, pentru că fapta reclamantei se lovește de

bunele moravuri și nu dă drept la despăgubiri. (Curia, 3 Martie 1892, Nr. 5665/1891.)

6. Pârâțul a plasat pe Ester V. la reclamant ca s'o poată vizita din când în când, având legătură de dragoste cu ea. Reclamantul cere restituirea cheltuielilor făcute cu întreținerea fetei, pe baza promisiunii pârâțului. Invoiala făcută între reclamant și pârât a luat ființă pentru a continua și a ascunde (înaintea soției pârâțului) o legătură de dragoste, imorală: nupoate forma baza unei acțiuni. (Curia 27 Febr. 1895 Nr. 1162).

7. După cum reiese din dosar, părțile au căzut de acord ca pârâțul să nu participe la o licitație, iar reclamantul să-i plătească suma de 200 fl.; însă astfel de invoieli sunt îndreptate spre vătămarea creditorilor, ele se lovesc de bunele moravuri și ca atari nu pot fi valorificate înaintea instanței. Acțiunea pentru plata sumei de 200 fl. a fost respinsă. (Curia 9 Febr. 1888 Nr. 600—1887).

8. Contractul cuprinde dispozițiunea ca contractanții proprietari de treierătoare să nu permită folosirea mașinilor lor de către public, decât numai cu anumite condițiuni. Cum însă aceste condițiuni exclud concurența liberă prin care este garantată îndestularea intereselor publicului; cum mai departe contractul este îndreptat la păgubirea publicului și se lovește nu numai de libertatea industriei ci și de preceptele morale: el nu poate servi drept bază pentru o pretențiune valorificată în instanță. Curia 25 Sept. 1893 Nr. 8377—1893).

9. Părțile au căzut de acord ca obiectele scoase la licitație să fie supuse între ele unei noul, licitații împărțindu-se câștigul. Acest contract este imoral și ca atare nu dă drept la acțiune. (Curia I. G. 444—1900).

10. Prin contract de locațiune casa a fost dată cu chirie pentru a servi ca lupanar (bordel). Proprietarul bordelului a dat cu chirie altuia „întreprinderea” sa. Deci contractul făcut între părți nu este privitor la închirierea casei ci la închirierea unui lupanar. Deși administrația tolerează bordelele, totuș o astfel de instituțiune fiind contra bonos mores, nu poate fi obiect al actelor juridice ce să se poată valorifica înaintea instanțelor, deci pretențiunile reciproce ivite din astfel de acte, nu dau drept la acțiune (Curia 16 Ap. 1902 Nr. I. G. 655).

(Desvoltarea mai detaliată la art. 878).

IV. Poruncile Statului pot să fie porunci directe (d. e. §. 1062: cumpărătorul este dator să plătească prețul de cumpărare), sau indirecte (d. e. se pedepsește acela care va lua lucrul

altuia; cuprinde porunca: nu fura). Ele constituie un lanț întreg: prima poruncă este ca debitorul să plătească; a doua poruncă este adresată instanței: să condamne debitorul; a treia este adresată autorității disciplinare: să pedepsească pe judecător dacă nu condamnă pe debitor. Într'o altă direcție: a treia poruncă este dată poliției să ajute instanța pentru ca sentința să se poată executa; a patra poruncă este dată armatei să dea forța necesară etc. Acest lanț al poruncilor dă dreptului obiectiv caracterul coercitiv (de constrângere).

V. Orice poruncă a statului, adică orice normă de drept consistă din două părți: starea de fapt și porunca propriu zisă. D. e. art. 1422 „dacă în locul debitorului și cu consimțământul lui, o a treia persoană poate și voiește să plătească conform măsurii obligațiunii luate (stare de fapt), creditorul este dator să primească plata și să cedeze dreptul său aceluia care face plata (porunca propriu zisă).

Legătura poruncii cu starea de fapt poate să fie categorică (adică la acea stare de fapt nu se poate aplica altă dispozițiune decât cea cuprinsă în poruncă; *jus cogens*, d. e. contractul ca creditorul să aibă uzufructul lucrului amanetat, nu are efect juridic. Părțile nu pot stabili altă regulă). Ea poate să fie supusă autonomiei părților sau în senzul că legea pentru acea stare de fapt stabilește numai regula că părțile dispun liber (norme *dispozitive*, d. e. art. 902 care dispune că contractele trebuie executate în timpul și locul prevăzut de părți) sau că legea cuprinde dispozițiuni pentru cazul când părțile n'ar dispune (norme *subsidiare*, d. e. art. 1100 care prevede că chiria se plătește în fiecare semestru, dacă părțile nu s'au înțeles altfel).

De aceeaș stare de fapt poate fi legată o singură poruncă sau mai multe. De obicei sunt mai multe; d. e. acela care a cumpărat un lucru (stare de fapt), trebuie să plătească prețul (porunca I.), trebuie să tolereze condamnarea (porunca II) etc.

V. Când o dispozițiune a legii nu cuprinde vre-o poruncă, ea nu se consideră ca normă de drept. Astfel de dispozițiuni se găsesc foarte des în C. Aceste fiind numai declarațiuni teoretice, nu sunt obligatorii pentru judecător. D. e. art. 629.

§ 2.

De îndată ce o lege a fost promulgată cum se cuvine, nimeni nu poate să se disculpe, zicând că nu a avut cunoștință de dânsa.

Adnotări.

I. Constituția art. 37. Promulgarea legilor.

votate de ambele Adunării, se va face prin îngrijirea ministerului Justiției. . . In fiecare an, ministerul Justiției va publica colecțiunea legilor și regulamentelor, în care legile vor fi inserate purtând numărul de ordine după data promulgării. Art. 38. Nici o lege, nici un regulament de administrațiune generală: județeană sau comună nu pot fi obligatorii decât după ce se publică în chipul hotărât de lege.

II. *Promulgarea diferă de publicare.* Promulgare este dispozițiunea Regelui („o promulgăm această lege“) ca legea să fie executată. Publicarea este un act al administrației având drept scop ca publicul să cunoască legea. Actualmente ea se face prin publicare în Monitorul Oficial.

III. Cum Constituția nu cuprinde dispozițiuni, orice lege este obligatorie imediat după publicare, dacă însăși legea nu dispune altfel. (Conf. mai jos, art. 3.) Monitorul Oficial nu sosește chiar în ziua apariției în toate comunele țării. Deci, foarte des, dispozițiunea, că legea se aplică imediat, face ca ea să se aplice înainte ca publicul să aibă cunoștință de dânsa. Aceasta este în contradicție cu principiul legalității. Cu toate acestea, judecătorul trebuie să aplice legea, chiar dacă constată, că părțile n'au putut avea cunoștință de ea.

IV. În părțile alipite sunt în vigoare o mulțime de legi care n'au fost publicate niciodată în aceste regiuni. D. e. codul silvic sau legea generală a vămile, legea sanitară etc. S'a promulgat numai legea care a dispus întinderea lor asupra părților alipite.

Practica judecătorească a stabilit, că aceste legi, deși publicate numai în vechiul Regat înainte de alipire, sunt obligatorii și în părțile alipite. Nu trebuie să accentuăm, că această practică este greșită.

Intrarea în vigoare a legii

§ 3.

Vigoarea legii și urmările legale isvorâte din ea, încep îndată după promulgare, afară numai dacă pentru intrarea în vigoare prin însăși legea promulgată nu s'ar hotărât o epocă mai îndepărtată.

Adnotări.

Acest § nu mai este în vigoare, fiind abrogat prin legile maghiare care au determinat epoca intrării în vigoare a legilor. Însă, și aceste legi sunt abrogate prin Constituție. Unitatea Statului exclude ca una și aceeași lege să se aplice în diferite epoci în diferi-

tele părți ale țării. Regula cuprinsă în § 3. C. este aplicabilă numai în urma faptului, că după cele spuse la § 2. exprimă aceeași normă care reiese și din Constituției.

Intinderea legii

§ 4.

Legile civile obligă pe toți cetățenii țărilor pentru care au fost promulgate. Cetățenii rămân legați de aceste legi chiar și pentru actele și afacerile ce întreprind în afară de teritoriul Statului, întru cât capacitatea lor personală de a le întreprinde este mărginită de aceste legi și întru cât aceste acte și afaceri sunt destinate ca să producă efecte de drept și în țările acestea. Capitulul următor determină, întru cât sunt legați streinii de aceste legi.

Adnotări: Constituția nu determină teritoriul Statului. Prin urmare se aplică regulile dreptului internațional. Se consideră drept teritoriul Statului:

a) Teritoriul întreg ce se cuprinde înăuntrul fruntariilor țării. Aceste fruntarii nu pot fi schimbate decât prin lege (Const. 2.).

b) Vasele noastre în largul mării.

c) Bastimentele noastre de războiu în porturi streine sau în largul mării.

d) Vasele streine (cu excepția vaselor de războiu streine) în porturile noastre.

Cum însă C. nu se aplică pe tot teritoriul României, ci numai în părțile arătate în introducere, trebuie să ne ocupăm cu întinderea Codului în spațiu, înăuntrul fruntariilor României.

II. Nu încapă îndoială că problema conflictului diferitelor norme de drept înăuntrul unui Stat trebuie deslegată analog cu problema conflictului drepturilor diferitelor State. Este vorba de diferite coduri civile, dintre care nici unul nu este superior celorlalte. Codul civil din vechiul Regat este drept particular ca și Codul civil Austriac. Nu există nici o dispozițiune care să dea codului din Regatul vechiu un caracter de drept comun. Deci codurile au același rang.

Prin urmare, deși este vorba de aplicarea Codului la cetățenii români din diferitele provincii, ne vom ocupa cu această chestiune la art. 33—33 (despre drepturile streinilor).

§ 5.

Legile n'au putere retroactivă; prin urmare n'au nici o influență asupra actelor săvârșite mai înainte și drepturilor câștigate anterior.

Adnotări. I. Declarația că legile n'au putere retroactivă, este o generalizare greșită care se cuprinde și în art. 1 din C. C. român. După cum vom vedea mai la vale, neretroactivi-

tatea este o chestiune complicată.

II. Privită din punctul de vedere pur teoretic, teza neretroactivității este falsă. Toate legile au efect retroactiv, căci atunci când o lege este abrogată și înlocuită cu alta, legea scoasă din vigoare nu poate să mai aibă nici un efect. Judecătorul este dator să aplice legea în vigoare. Dacă totuși va aplica legea veche, nu poate face aceasta decât numai în virtutea legii noi care aduce ca anumite raporturi de drept să fie judecate pe baza normelor abrogate. Pentru aceste raporturi de drept, legea nouă încorporează dispozițiunile celei vechi.

III. Cu toate acestea, este preferabil să menținem terminologia obișnuită și să vorbim de neretroactivitate.

Legile civile exprimă câte odată că au efect retroactiv. Să vorbim mai întărie despre acestea.

Se înțelege că legiuitorul, fiind atotputernic, poate declara că o lege nouă trebuie aplicat cu efect retroactiv. Când însă printr-o astfel de dispozițiune violează drepturi câștigate cu bună credință și în mod ireproșabil din punctul de vedere moral, el abuzează de omnipotența sa și întronează samavolnicia în locul dreptului. Aceasta este negarea dreptului.

În legile noastre găsim prea multe exemple în această privință.

Decretul lege 2447 din 16 Iunie 1920 dispune: „toate transacțiunile încheiate posterior datei de 27 Aug. 1916 vor fi supuse revizuirii Ministerului chiar dacă n'ar fi contravenit nici unei dispozițiuni legale atunci în vigoare.” Deci, ministerul ar avea dreptul să declare nule transacțiuni încheiate cu 2—4 ani mai înainte în conformitate cu legile. O astfel de dispozițiune este și inexecutabilă: d. e. Primus a vândut o fabrică în anul 1917 lui Secundus, care a luat cu împrumut ipotecar dela Tertius, iar creanța acestuia a fost sechestrată de Quartus. Fabrica a fost vândută prin licitație în anul 1919 pentru datorii, prețul de cumpărare a fost predat creditorilor. Acum ar veni ministerul și ar spune: cumpărarea din 1917 este nulă, deci fabrica este și actualmente a lui Primus (fără ca primus să voiască), împrumutul dat de Tertius este „nevalabil”, licitația este „nevalabilă.” Și-ar pierde banii Tertius, Quartus, precum și acela care a cumpărat imobilul la licitație: Primus ar fi proprietarul fabricii fără să răspundă pentru altceva decât prețul plătit de Secundus etc.

Legea pentru reforma agrară din 30 Iulie 1921 declară că moștile sunt lovite de indis-

ponibilitate din ziua de 1 Februarie 1921.

Legea din 2 Noiembrie 1921 declară nule anumite transacțiuni încheiate după 1 Decembrie 1918.

Legea pentru lichidarea averilor streinilor din 1923 supune revizuirii chiar și afacerile rezolvate prin sentință definitivă.

Legea chiriilor din 1923 merge și mai departe, declarând pur și simplu că hotărârile judecătorești definitive, date înainte de promulgarea legii, nu pot fi executate, dacă sunt în contradicție cu legea nouă (!)

Legea contribuțiilor directe din 1923 nimicește drepturile acordate fabricilor noi de legea din 1912.

De sigur că în unele cazuri retroactivitatea legii a fost motivată. Așa d. e. legea de reformă agrară a decretat retroactivitatea cu drept cuvânt, pentru că era vorba de o reformă epocală care nu putea fi zădărnicită pentru motive pur juridice.

Însă, în cele mai multe cazuri, retroactivitatea decretată de lege este o negare a ideii dreptului.

Care este situația judecătorului față de astfel de dispozițiuni?

Judecătorul trebuie să aplice legea. Trebuie însă să le aplice pe toate. Iar dacă o lege este în contradicție cu alta, trebuie să aplice acest conflict.

În multe cazuri, când o lege decretază efect retroactiv, ea violează Constituția, mai ales principiul, că proprietatea individuală este garantată (Const. 17). Prin urmare, dacă d. e. pe baza decretului lege 2447 ministerul ar anula vre'un contract încheiat în regulă și efectuat prin transmiterea proprietății, judecătorul n'ar putea să recunoască efectul acelei deciziuni ministeriale ca nimicind proprietatea dobândită conform legii, pentru că ar viola Constituția. Cum însă, conform art. 103 din Constituție, numai Curtea de Casație în secțiuni unite are dreptul de a judeca constituționalitatea legilor și a declara inaplicabile pe acelea care sunt contrarii Constituției, judecătorul nu poate judeca afacerea până ce nu hotărăște Curtea de Casație. Anume: Curtea de Casație S. U. n'ar putea niciodată să se pronunțe asupra constituționalității unei legi, dacă instanța care judecă afacerea concretă, n'ar putea suspenda judecata pentru motivul, că legea care urmează a fi aplicată este, după părerea instanței, anticonstituțională, ci ar trebui să aplice acea lege.

Dr. Stefan Laday

(Va urma).